

I Lyngby – Taarbæk får fonemerne en hånd

Af Ninna Viberg, tale – hørekonsulent

Sprogligt arbejde i børnehaveklasserne

Børnehaveklasselederne har længe arbejdet godt og grundigt med "Sproglig opmærksomhed", som sprog-arbejdet på et tidspunkt blev døbt.

Det har være forholdsvis nemt at tage delemner som rim og remser, sætning, ord og stavelser op. Den mundtlige fremstilling har også været i fokus.

Arbejdet med fonemerne, sprogets mindste betydnings-adskillende del, var til gengæld vanskeligt for de fleste.

Det er forståeligt, fordi fonemet er flygtigt, svært at fange og holde fast.

En metode fødes og udvikles

Jørgen Markussen, tale – hørelærer i kommunen, var for mange år siden med i det lærerteam, der underviste i en amtsspecialklasse, der havde til huse på Engelsborgskolen.

Eleverne i denne klasse havde på grund af deres forskellige handicaps i særlig grad svært ved at fange fonemerne.

Jørgen begyndte at eksperimentere med en metode, som han allerede benyttede til enkelte svære fonemer, nemlig at knytte en håndbevægelse til hver konsonant-fonem. En af de allerede brugte var en slange-bevægelse for fonemet sssss.

Det var vigtigt for Jørgen at finde bevægelser, der ikke bare var grebet ud af den blå luft. Den enkelte bevægelse skulle på sikker vis karakterisere fonemets artikulation, så det blev muligt at adskille og sammenligne de enkelte fonemer, der jo kommer ud af munden i hastig rækkefølge.

På tale – hørelærernes møder blev mange af ideerne afprøvet og diskuteret. Ideerne var Jørgens, og vi kollegaer blev hurtigt grebet af tanken om, at her var en genial og særdeles brugbar metode.

"Indpakning med sløjfe"

Det hele blev pakket ind i en eventyrlig ramme, som fangede eleverne. Alle fonemerne flyttede ind i Fonem-boligen eller Lydhuset, som det kaldes i daglig tale. Vokalerne bor i kælderens, hvor de får dejlig klang på deres sang. Konsonanterne bor oppe i huset fordelt i familier efter, hvor de dannes i munden. I hver familie er der sågar lyd-kæresten.

Fra tale til skriftsprog

Når alle fonemerne er præsenteret og indøvet, gennem en række lege, åbnes vinduerne. Ved en højtidelig ceremoni døbes lydene. De får deres bogstavnavn og får tøj på (grafemet), så de kan komme frem i lyset og blive til læsegavn.